

תחיה ТХІЯ

№ 08
(309)
31 серпня
2023 р.

Відродження

ЩОМІСЯЧНА ГАЗЕТА ЧЕРНІГІВСЬКОЇ ЄВРЕЙСЬКОЇ ГРОМАДИ

УкРОЗЕТ

Сторінки філателістичного літопису

29 серпня 1924 року постановою Президії ЦВК було утворено Комітет із земельного устрою єврейських трудівників (КомЗЕТ) при президії Ради національностей ЦВК СРСР. Метою створення нового комітету проголошувалося залучення єврейського населення СРСР до продуктивної праці.

Мал. 1

17 січня 1925 року в Москві для сприяння КомЗЕТу було створено громадську організацію ОЗЕТ. Товариство мало регіональні філії: БелОЗЕТ (у Мінську), УкрОЗЕТ (у Харкові), ТатОЗЕТ (у Казані), КримОЗЕТ (у Сімферополі), ГрузОЗЕТ (у Тбілісі). Товариство ОЗЕТ опікувалося переїздом єврейських поселенців на нові місця

проживання, проводило професійний інструктаж, зводило будинки, здійснювало водопостачання та землевпорядкування, забезпечувало худобою та інвентарем. Усе це потребувало значних коштів, частина з яких надходила від товариств друзів ОЗЕТ у США, Данії, Франції, Бель-

Мал. 2

Камдрук. Ократг. 774-10300

гії, Нідерландах. Загалом за кордоном було створено 14 організації для сприяння єврейському землеустрою в СРСР. Велику допомогу єврейські сільськогосподарські поселення отримували від Агро-Джойнта.

Агро-Джойнт існував у СРСР із липня 1924 до листопада 1938 року. Він був однією з найбільших і найпомітніших іноземних громадських організацій у СРСР. Утворений він був фактично вже 1922 року, коли Джойнт (Американський єврейський об'єднаний розподільчий комітет зі штаб-квартирою у Нью-Йорку) схвалив проєкт відбудови єврейських поселень на півдні України й уклав угоду з радянським урядом, яка давала змогу особисто обирати райони для надання допомоги, безперешкодно ввозити необхідні товари і персонал, а також вільно набирати штат співробітників. Офіційно Агро-Джойнт було затверджено в СРСР 21 липня 1924 р. за рішенням Виконавчого комітету Джойнта. 29 листопада 1924 р. Агро-Джойнт уклав договір з урядом Радянського Союзу, від імені якого виступив КомЗЕТ. Зарубіжні організації закупу-

ували для радянських євреїв сільськогосподарську техніку, медичне обладнання. На обладнанні, переданому Джойнтом, часто кріпилися спеціальні таблички (мал. 1). Додатковим джерелом фінансування стали лотереї ОЗЕТ, що проводилися в 1928, 1929, 1931 і 1933 роках. Унаслідок пропагандистської діяльності, розгорнутої цими

Мал. 3

організаціями, до СРСР навіть почали приїжджати євреї з інших країн, щоб вступити в єврейські колгоспи.

Українське відділення ОЗЕТ випустило дві вільєтки і дві марки для збору коштів на різні цілі (нагадаємо, що марки із зазначенням розміру внеску і вільєтки без зазначення номіналу практично були квитанцією за внесені гроші). Вільєтка (мал. 2) розміром 52 x 66 міліметрів, що містила написи українською мовою та мовою їдиш,

Мал. 4

Мал. 5

використовувалася для збору коштів на відправку переселенців.

На мал. 3 зображено ще одну вільєтку Українського ОЗЕТу розміром 51 x 63 міліметрів, випущену в м. Кременчук 1929 року. На ній відтворюється малюнок, розміщений на лотерейному квитку ОЗЕТ 1929 року (мал. 4).

Мал. 6

У 1931 році УкрОЗЕТ випустив марку (мал. 5) номіналом 5 копійок розміром 60 x 63 міліметрів, у центрі якої в прямокутній рамці зображено емблему ОЗЕТу: сніп, серп і схрещені коса та граблі. Напис закликає всіх вступати до лав ОЗЕТу.

А у 1932 році в організації ОЗЕТ проводився збір коштів на будівництво ... танків. Здійснювався збір грошей і в УкрОЗЕТ, зокрема за рахунок продажу марок номіналом 10 копійок (мал. 6).

Володимир БЕРНШТАМ (Ізраїль), спеціально для газети «ТХія»